

การแปลความหมายสัญลักษณ์ในงานทัศนศิลป์สู่การพัฒนาผลงานศิลปะ ชุด สัญลักษณ์ทดแทนความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสีย

THE INTERPRETATION OF SYMBOLS IN VISUAL ARTS TO THE DEVELOPMENT OF AN ARTWORK WHICH SYMBOLISES THE EMOTIONS AND FEELINGS OF LOSS

ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์*

DOUNGHATAI PONGPRASIT

(Received: August 24, 2021; Revised: December 1, 2021; Accepted: December 15, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการแปลความหมายสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยสื่อถึงความทุกข์จากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก มีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการแปลความหมายสัญลักษณ์ในงานศิลปะร่วมสมัยจำนวน 3 ชิ้น ของศิลปิน 3 คน ได้แก่ ฟรีดา คาห์โล มณฑิเร นูมา และอารยา ราชนิธิ์จำเริญสุข สู่การพัฒนาผลงานศิลปะ ชุดสัญลักษณ์ทดแทนความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสีย

ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความทุกข์จากการสูญเสียบุคคลที่รักในระยะก่อนและในช่วงดำเนินการวิจัยจำนวน 5 ชิ้น (ก่อนเริ่มดำเนินการวิจัย 3 ชิ้น และระหว่างการดำเนินการวิจัย 2 ชิ้น) และสร้างสรรค์ผลงานอีกจำนวน 5 ชิ้น จากการนำองค์ความรู้ในการแปลความหมายสัญลักษณ์ของผลงานกรณีศึกษา พบว่า 1) การใช้สัญลักษณ์ด้านเนื้อหาที่มีความเชื่อทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของศิลปินเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดของเนื้อหา นั้น ๆ 2) การใช้สัญลักษณ์ด้านรูปแบบด้วยรูปทรงที่ตัดทอนมาจากความเป็นจริงเพื่อแสดงความเชื่อมโยงในมิติความจริงและมิติทางความรู้สึก 3) สัญลักษณ์ที่เป็นกระบวนการทางเทคนิคและวิธีการในการสร้างสรรค์ เช่น การใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างเทคนิคที่มีความผูกพันต่อความทรงจำในอดีต เป็นต้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ของตนเอง โดยอาศัยทฤษฎีปฏิกิริยาความโศกเศร้าจากการสูญเสียของ คูเบลอร์ - รอสส์ จิตแพทย์ชาวสวิส

* คณะศิลปจิตร สถาปัตย์พัฒนศิลป์

- อเมริกัน ประกอบกับการวิเคราะห์สัญลักษณ์ ดังนี้ 1) ระยะของการไม่ยอมรับความจริงในเหตุที่ก่อให้เกิดความทุกข์ สัญลักษณ์ที่แสดงออกมีรูปแบบเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม 2) ระยะของการหาสิ่งทดแทนอารมณ์เศร้า มีการใช้พื้นผิวที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก การใช้สีแทนความหมาย ความทรงจำ และการสร้างบรรยากาศที่ย้อนให้คิดถึงอดีต 3) ระยะของการยอมรับความสูญเสียที่เกิดขึ้น สัญลักษณ์แสดงออกเป็นลักษณะรูปธรรมมากกว่านามธรรม เช่น คน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ ฯลฯ เพื่อใช้แทนค่าความหมายใหม่ทดแทนอารมณ์โศกเศร้า

ผลการวิจัยพบว่า การนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาผลงานของศิลปินกรณีศึกษาทำให้เข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะโดยใช้สัญลักษณ์แทนเรื่องราวต่าง ๆ สามารถสร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดเรื่องราวที่ซ่อนเร้นในจิตใจ และเป็นการบำบัดความทุกข์อันเกิดจากอารมณ์เศร้าโดยเฉพาะอารมณ์ความรู้สึกโศกเศร้าที่เกิดจากการสูญเสียคนรัก

คำสำคัญ : ศิลปะร่วมสมัย สัญลักษณ์ในงานศิลปะ ความโศกเศร้าจากการสูญเสีย

Abstract

This study focuses on the interpretation of symbol in contemporary artworks that draw inspiration from the grief of losing a loved one. The objective is to decipher the meaning of symbols used in 3 contemporary artworks of 3 artists including Frida Kahlo, Montien Boonma, and Araya Rasdjarmrearnsook. The study then inspires a set of original artworks which use symbol as replacement and representation of grief and loss.

The researcher there were 5 original artworks created with the different purposes, such as 3 pieces for pre-research and 2 pieces during the research. In addition, a further 5 artworks were produced after acquiring knowledge and insights from interpreting symbols used in the case studies. The result of the study can be summarized in the following ways. 1) using symbol as a way to convey content by integrating the traditional beliefs of the artist as part of the message ; 2) using symbol for its form and shape, which is out of touch with reality in order to display a connection between two dimensions including reality and human emotion and; 3) using it as

technical processes or methods of creation, for example, equipment or material that is deeply emotional linkage to past memories.

According to The Five Stages of Grief developed by Kubler-Ross, a Swiss-American psychiatrist, the results of an analysis can be concluded as follows: 1) in the stage of denial, the use of symbol is more abstract than concrete; 2) in the stage of bargaining, there is the use of material, texture, and color to represent meaning, memory, and a reminiscent atmosphere and; 3) in the stage of acceptance, the use of symbol is more concrete than abstract, for example, the use of people, animals, objects, or places to represent the feelings of sadness.

The result show that, by taking advantage of knowledge gained from the case studies, it is able to better understand the process of artwork creation with symbol being used as part of the storytelling. Moreover, this research provides a significant opportunity for creating a set of artworks which tells a personal story and at the same time provides a therapeutic and healing process from grief and loss of a loved one.

Keywords: Contemporary art, Symbol in art, Grief of a loved one

บทนำ

สัญลักษณ์ คือ สิ่งที่กำหนดขึ้นมาเพื่อแทนความหมายของอีกสิ่งหนึ่ง หรือแทนการบอกเล่าเรื่องราวโดยตรง การแปลความหมายทางสัญลักษณ์จะทำให้เราเข้าถึงเนื้อหาและเรื่องราวที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสาร ดังนั้นการใช้สัญลักษณ์ในผลงานทัศนศิลป์เป็นกลไกอย่างหนึ่งของศิลปินที่ต้องการแสดงออกถึงสภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ออกมาเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอารมณ์ที่เกิดจากความทุกข์โศกจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ซึ่งเป็นอารมณ์ของความโศกเศร้า เปียวยเหวา เดียวดาย อ้างว้าง หรือแม้กระทั่งอารมณ์โกรธแค้นต่อเหตุที่เกิดขึ้น

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับความตายไว้ว่า เนื่องจากคนเราไม่สามารถจินตนาการได้ว่าความตายเป็นอย่างใด ยังไม่มีหลักฐานที่ชี้ชัดว่า โลกหลังความตายนั้นเป็นอย่างไรแน่ จึงทำให้จิตใต้สำนึกของคนเรายึดมั่นเรื่องความเป็นอมตะของตัวเอง ดังนั้นมันยากมากที่จะเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับการตาย (ต้นตาวินพันธุ์, 2553) รวมถึงในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ยึดมั่นเรื่องความมีชีวิต เมื่อร่างกายเจ็บป่วยจะรักษาให้เป็นปกติ

เมื่อร่างกายเหี่ยวลงจะบำรุงรักษาให้ผิวหนังฟื้นฟูให้อ่อนเยาว์ มีการแพทย์ที่เจริญพัฒนา เพื่อหยุดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายตามธรรมชาติ ทั้งหมดเหล่านี้เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า ความรู้สึกถึงความเป็นอมตะของคนเรา ไม่ยอมรับความทุกข์โศก ไม่ยอมรับการสูญเสีย ทั้งที่สิ่งเหล่านี้เป็นกลไกทางธรรมชาติ เมื่อมีการพลัดพรากอันเนื่องมาจากความตายจึงไม่สามารถทำใจยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นได้ ทั้งที่ความโศกเศร้านั้นเป็นกลไกทางธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นในสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้คนพยายามหาสิ่งต่าง ๆ มาช่วยให้เกิดการยอมรับขึ้นในจิตใจเพื่อรักษาความสุขและความทุกข์ให้มีความสมดุลกัน

ศิลปินนำประสบการณ์ความสูญเสียมาสร้างแรงบันดาลใจ สร้างสรรค์ สัญลักษณ์ทางศิลปะเพื่อเป็นการเยียวยาจิตใจหรือแสดงออกทางความคิดเพื่อแทนค่าความหมายเรื่อง ความเป็นความตายอันเป็นเหตุของการลาจาก เพื่อให้ใช้ชีวิตที่เหลืออยู่อย่างเต็มที่ สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเยียวยาความโศกเศร้า และช่วยบำบัดอารมณ์ความรู้สึก

การศึกษาแนวทางการใช้สัญลักษณ์ในงานศิลปะของศิลปินที่มีความสามารถเป็นที่ ยอมรับทำให้เข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่ทรงคุณค่าและสามารถเป็นแนวทางให้ นำไปพัฒนาผลงานของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการแปลความหมายสัญลักษณ์ในงานศิลปะร่วมสมัยจำนวน 3 ชิ้น ของ 3 ศิลปิน ได้แก่ ฟรีดา คาห์โล มณฑิเยร์ บุญมา และ อารยา ราชวรจจำเริญสุขสู่การพัฒนาผลงานศิลปะ ชุดสัญลักษณ์ทดแทนความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสีย

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี “ปฏิกิริยาความโศกเศร้าอันเกิดจากการสูญเสีย” ของคูเบลอร์-รอสส์ และเลือกผลงาน 3 ชิ้น ของศิลปินที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ เพื่อแปลความหมาย วิเคราะห์ และสรุปความสอดคล้องของการใช้สัญลักษณ์โดยอาศัยการเก็บข้อมูลแบบต่าง ๆ เช่น การเก็บจากข้อมูลเอกสารที่มีการจดบันทึกไว้ในสื่อต่าง ๆ ข้อมูลที่เป็นบทสัมภาษณ์ของศิลปินในสื่อต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลจากบทความการวิเคราะห์ผลงานชิ้นนั้น ๆ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ สามารถสรุปการใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรม และสัญลักษณ์ทางนามธรรมที่ปรากฏในผลงาน ชุดสัญลักษณ์ทดแทนความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสีย ดังนี้

ผลงานชื่อ Henry Ford Hospital ของฟริดา คาห์โล (Frida Kahlo) ผลงานชุด บ้านแห่งความหวัง (House of Hope) ของมณฑิร บัญมา และผลงานชื่อชุดคร่ำครวญ (Lament) ของอารยา ราษฎร์จำเริญสุข ผลงานทั้งสามชิ้นศิลปินนำเรื่องราวประสบการณ์ของการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักมาเป็นเนื้อหาในการสร้างสรรค์ มีการใช้สัญลักษณ์สื่อความหมายแทนอารมณ์ความรู้สึกเฉพาะตัว เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดทางด้านคติความเชื่อส่วนตัวที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมของแต่ละคน

สัญลักษณ์ส่วนใหญ่ที่ศิลปินใช้เป็นสัญลักษณ์เฉพาะสำหรับผลงานนั้น ๆ ตอบสนองเรื่องราวและเหตุการณ์เฉพาะที่ก่อให้เกิดความทุกข์ ผู้วิจัยจึงนำความสอดคล้องด้านนามธรรมไปสู่รูปธรรม คือ ศิลปินมีการใช้สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมหรือความเชื่อส่วนตัวเป็นพื้นฐานแนวความคิดในการสร้างสรรค์ มีการใช้สัญลักษณ์แทนคำวิญญูการแห่งชีวิตแสดงสังขารที่เกิดขึ้นในมนุษย์ เช่น การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ทั้งที่มีอารมณ์ยอมรับและไม่ยอมรับ แสดงลักษณะการใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรมสื่อถึงเรื่องที่เป็นนามธรรม มีการประชดประชันในโชคชะตาที่ไม่ย่อชีวิตคนรักที่จากไป การใช้เวลา และมีทิศทางอารมณ์เพื่อรับรู้ความรู้สึกใหม่ โดยการใช้พื้นที่ว่าง ระยะเวลาของรูปทรง จังหวะในการวางรูปทรง จังหวะของแสง การซ้ำ รวมถึงใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้เพื่อสร้างการรับรู้จริงทางความรู้สึก จากนั้นผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้และศึกษารายละเอียดที่แทรกอยู่ในความรู้ต่าง ๆ นำมาพัฒนาสู่การใช้รูปแบบเฉพาะตนด้วยรูปแบบที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมในผลงานสร้างสรรค์ โดยรูปแบบนามธรรม คือ ในช่วงสภาวะอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดที่ยังไม่สามารถหลุดพ้นจากความเป็นจริงอยู่ในภาวะจิตใจที่มีความเศร้าหมอง ส่วนรูปแบบรูปธรรม คือ ช่วงสภาวะอารมณ์ที่หลุดพ้นจากความเป็นจริง

แนวคิดและผลงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง

การเปรียบเทียบลักษณะผลงานกรณีศึกษา

ภาพที่ 1 ศิลปิน ฟริดา คาห์โล ผลงานชื่อ Henry Ford Hospital, 1932

ที่มา : Kahlo (1932)

ภาพที่ 2 ศิลปิน มณฑิยา บุญมา ผลงานชื่อ บ้านแห่งความหวัง (House of Hope), 1997
ที่มา : Boonma (1997)

ภาพที่ 3 ศิลปิน อารยา ราษฎร์จำเริญสุข ผลงานชื่อ คร่ำครวญ (Lament), 2000
ที่มา : Rasdjarmrearnsook (2000)

แนวทางการใช้สัญลักษณ์ที่สอดคล้องกันของผลงานกรณีศึกษา

1. การใช้สัญลักษณ์ด้านเนื้อหา

1.1 การใช้สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมหรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน

ผลงานทั้ง 3 ชิ้น ที่ผู้วิจัยยกขึ้นมาเป็นกรณีศึกษามีความโดดเด่นในการที่ศิลปินนำความเชื่อและความรู้สึกในเรื่องวัฒนธรรมดั้งเดิมของของแต่ละคนมาเป็นแง่มุมในการดำเนินอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในผลงาน

ผลงาน “Henry Ford Hospital” หรือ “The Flying Bed” ของฟรีดาคาห์โล ใช้การวางองค์ประกอบของภาพที่มีลักษณะคล้ายกับการเขียนภาพโบราณ เพื่อขอปาฏิหาริย์ของพระเจ้า (Ex-voto) เป็นผลงานชิ้นแรกที่ฟรีดาคาห์โลใช้เทคนิคสีน้ำมันบนแผ่นโลหะเป็นตัวรองรับตามประเพณีการแก้บนของชาวเม็กซิกัน Ex-voto เป็นภาพวาดแบบดั้งเดิมสร้างขึ้นตามคำร้องขอของผู้ศรัทธาในศาสนาที่ได้รับความนิยมในวัฒนธรรมดั้งเดิม

ของเม็กซิกัน รวมถึงรูปทรงหอยทากที่ฟรีดาวาต์ไว้ในผลงานเป็นความเชื่อของวัฒนธรรมพื้นเมืองเม็กซิโกแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของเพศหญิง ความเป็นเพศหญิง และการคลอดบุตร อีกนัยยะหนึ่งซ่อนความหมายถึงความเชื่อที่ศิลปินสื่อความเชื่อของการแท้งบุตรซึ่งยาวนานและเจ็บปวดเป็นระยะ ๆ (ตะเกียงดอทคอม, 2563)

ผลงาน บ้านแห่งความหวัง (House of Hope) ของมณเฑียร บุญมา จากการสื่อความหมายในผลงานที่ศิลปินถ่ายทอดให้รู้สึกเหมือนการสวดมนต์อ่อนน้อมตามแบบความศรัทธาของพุทธศาสนา และแทรกความเชื่อในเรื่องอนัตตา คือ ความไม่มีตัวตนด้วยการเปรียบเทียบเชิงลึกถึงการสัมผัส รูป กลิ่น และเสียง ที่มีความไม่แน่นอนตลอดเวลา อีกทั้งศิลปินเชื่อว่าการใช้สมุนไพรในการรักษามีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเข้ากัน มีการใช้อย่างกว้างขวางในพิธีกรรมการรักษาแบบพื้นบ้าน และมีความสำคัญต่อเรื่องราวชีวิตของศิลปินที่ช่วยบรรเทาและเยียวยาทั้งร่างกายและจิตใจ ผลงานหลายชิ้นเปรียบเทียบถึงความหวัง ความศรัทธา และการรักษาซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการอุทิศตนทางศาสนาและนำผู้ชมไปสู่อาณาจักรแห่งจิตวิญญาณ (Montien Atelier, 2018)

ผลงานชุด Lament (คร่ำครวญ) ของอารยา ราชบุรุษจำเริญสุข เป็นความเชื่อว่าเสียงของบทกวีที่ศิลปินอ่านสามารถสื่อสารกับร่างไร้วิญญาณได้ แสดงให้เห็นถึงว่าร่างเหล่านั้นรับรู้และรับฟังเช่นเดียวกับในพิธีกรรมทางพุทธศาสนา เช่น การกรวดน้ำอุทิศแผ่ส่วนบุญส่วนกุศลให้ผู้ตายด้วยความหวังว่าเขาเหล่านั้นจะได้รับ แม้ในความเป็นจริงชีวิตและความตายเป็นสิ่งตรงข้ามกัน คนส่วนใหญ่พยายามซ่อนความตายไว้เบื้องหลังพิธีกรรม ผลงานชิ้นนี้ศิลปินเลือกร่างที่เป็นเพศหญิงทั้งหมด โดยความเชื่อส่วนตัวของศิลปินที่ให้เนื้อหาของงานชุดนี้เป็นเรื่องราวของความผูกพัน และเชื่อว่าบุรุษเพศหรือร่างเพศชายอาจไม่เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าว จึงนำแต่ร่างของผู้หญิงที่คิดว่าคงรู้สึกถึงยังคร่ำครวญเพราะผู้หญิงถูกสอนให้เป็นคนในบ้าน จึงให้ค่ากับความผูกพันสูง (Art4d, 2019)

1.2 การใช้สัญลักษณ์ที่แทนค่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย (วัฏจักรแห่งชีวิต)

ผลงาน Henry Ford Hospital ของฟรีดา คาห์โล หนึ่งในหกสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในภาพนี้ คือ มีการใช้สัญลักษณ์กล้วยไม้สีม่วง ซึ่งเป็นของขวัญจาก Diego Rivera สามีของเธอฝากนางพยาบาลที่ดูแลเธอตอนที่เธออยู่ในโรงพยาบาล ซึ่งฟรีดาคลอดลูกในสหรัฐอเมริกา และไม่ได้อยู่ในเม็กซิโกบ้านเกิด เป็นเพราะเธอต้องการติดตามสามีไปวาดรูปทำงานในประเทศนี้ ดอกไม้จึงเป็นเครื่องเตือนใจเป็นสัญลักษณ์ของความรู้สึก ขณะเดียวกันก็ทำให้ระลึกถึงวัฏจักรของชีวิต ธรรมชาติ และพลังที่ควบคุมไม่ได้อีกด้วย (วัชรพร อยู่ดี, 2556, น. 39-40)

ผลงานชุด House of Hope ของมณเฑียร บุญมา เป็นการหล่อหลอม มโนคติและทัศนคติที่มีต่อโลก ชีวิต และศิลปะเข้าด้วยกัน ดังนั้น การใช้ลูกประคำสมุนไพรมีเหมือนการอธิษฐาน สวดมนต์ หรือทำสมาธิ ตามอุดมคติของชาวพุทธที่ช่วยทำให้ก้าวผ่านข้ามความทุกข์ พ้นพ้นโดยรอบทาสจากสมุนไพรมที่เลียนแบบคราบเทียนและควันในวัด เพื่อให้เหมือนอยู่ในบรรยากาศภายในอุโบสถ ให้ผู้ชมได้อยู่ในภวังค์ หลุดจากโลกภายนอก และอยู่ในสมาธิของการบำบัดความรู้สึก สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปของชีวิตที่มีความรัก ความตาย และการเกิดใหม่สัมพันธ์กัน (Montien Atelier, 2018)

ผลงานชุด Lament ของอารยา ราษฎร์จำเริญสุข การที่ศิลปินอ่านบทกวี ให้แก่ร่างที่ไร้วิญญาณฟุ้งนั้นต้องการให้ผู้ชมได้มองไปในเชิงวิถีทางการใหม่ที่เกี่ยวข้องกับ เกิด แก่ เจ็บ ตายผ่านงานศิลปะ

2. การใช้สัญลักษณ์ทางด้านรูปแบบ

2.1 การใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรม สื่อไปถึงเรื่องที่เป็นนามธรรม ที่มีการใช้ การประขตประชันในโชคชะตาที่ไม่ยื้อคนรักที่จากไป

ผลงาน Henry Ford Hospital ของฟรีดา คาค์โล ภาพรูปทรงผู้หญิง (ตัวศิลปิน) เปื้อนเลือดบนเตียง เปรียบได้กับภาพเปื้อนเลือดของพระหฤทัยของพระเยซูและ มารีย์ (ภาพผู้พลีชีพอันศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าวถึงภาพเขียนคำปฏิญาณในการแก้บนบุคคลสำคัญ ส่วนใหญ่เป็นเทพผู้สร้างปาฏิหาริย์) แต่ในผลงาน Henry Ford Hospital ของฟรีดาใช้ รูปแบบที่ทำให้รู้สึกเลียนแบบแต่ไม่เหมือนกับการแก้บน เพราะในภาพวาดของฟรีดา ไม่มี คำขอบคุณเพราะในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (โชคชะตาอันเลวร้ายในชีวิต) เธอคิดว่าไม่มีเหตุผลที่ ขอบคุณ เป็นเหมือนการประขตประชันต่อพระเจ้า เพราะเธอไม่เคยได้รับการช่วยเหลือจาก พระเจ้าเลย (ตรีนุช อิงคุทานนท์, 2563)

ผลงานชุด House of Hope ของมณเฑียร บุญมา ขึ้นนี้ ชื่อผลงานบอก นัยยะของความหวังที่จับต้องไม่ได้ ร่วมกับการใช้รูปทรงที่มีความไม่แน่นอน รูปทรงที่คล้าย รูปทรงของบ้านหรือสถานที่แห่งความรู้สึกเป็นตัวแทนของการสวดมนต์ที่ศิลปินสวดอ้อนวอน เรื่องความเจ็บป่วยของภรรยาเนื่องจากโรคมะเร็ง ผลงานชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงความโศกเศร้า ที่ไม่ได้แสดงตัวอย่างชัดเจน แต่ซุกซ่อนอยู่ในทุกองู ทั้งภาพที่ปรากฏกลิ่นสมุนไพรมและเสียง ที่เกิดจากการสั่นไหวของสายประคำสมุนไพรม ตามการแปลความหมายบอกเล่าของศิลปิน ในบทสัมภาษณ์ถึงเนื้อหาของผลงานที่เป็นเรื่องของยารักษาโรค ความหวัง และกลิ่น ทุกสิ่ง มีความไม่แน่นอน รูปทรงจึงมีความไม่แน่นอน เหมือนดังเช่น ความคิดว่าพระเจ้านั้นมีอยู่จริงหรือไม่ เพราะไม่เคยปรากฏให้เห็น เป็นเรื่องของความหวัง (Montien Atelier, 2018)

ผลงานชุด Lament ของอารยา ราชภูริจำเริญสุข การอ่านวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสนุกสนานนำความบันเทิงให้รำหึงที่ไร้วิญญาณฟัง งานชุดนี้เป็นความปรารถนาของศิลปินที่ถวิลหาความสัมพันธ์ที่จบลงเพราะความตาย และเชื่อว่ามนุษย์รู้สึกถวิลหาสิ่งที่ตัวเองผูกพันและรักใคร่ ส่วนประกอบในงาน Lament เป็นเสียงอ่านวรรณกรรมและการมีใจจดใจจ่อของศิลปินผู้ฟังอ่าน รวมถึงความพยายามดึงความสัมพันธ์ ความรัก ความผูกพันที่เคยมีให้กลับมาและปล่อยให้อจจิดสัมผัส ในความเป็นจริงแล้วไม่สามารถกลับคืนมาได้ (Art4d, 2019)

2.2 การใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้เพื่อสร้างการรับรู้จริงทางความรู้สึก

ผลงาน Henry Ford Hospital ของฟรีดา คาห์โล แสดงถึงความทุกข์ในเหตุการณ์จริง และความสิ้นหวัง ผลงานเป็นเสมือนตัวแทนโศกนาฏกรรมของศิลปิน เป็นผู้ลี้ชีพแทนภาพลักษณ์ของความเป็นพระเจ้า ศิลปินแสดงช่วงเวลาแห่งการสูญเสียลูกชายคนที่สอง แม้จะมีการใช้ระยะห่างในรูปทรง แต่ความรู้สึกในองค์ประกอบต่าง ๆ แสดงถึงความเป็นจริงแบบเดียวกันบนระนาบเดียว รูปทรงต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์ที่ต้องการสื่อสารโลกส่วนตัวของภูมิทัศน์ภายในของศิลปิน คือ ความทุกข์ทรมาน (Google Arts & Culture, n.d.)

ผลงานชุด House of Hope ของมณเฑียร บุญมา แวดล้อมไปด้วยรูปอรุส และกลืนจากประสบการณ์ของศิลปิน ต้องการบอกถึงการแสวงหาการรักษาทางร่างกายและทางจิตใจ เพื่อเอาชนะความเจ็บป่วย ในผลงานจึงเป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับความทุกข์ทรมานและโดยเฉพาะอย่างยิ่งความหวังในการรักษาโดยใช้สมุนไพรและเครื่องเทศแบบดั้งเดิม กลิ่นที่อบอวลดึงดูดความรู้สึกและจิตวิญญาณ การนำเอาความรู้สึกทางนามธรรมนี้มาเป็นการแสดงออกในเชิงศิลปะ เช่น แท่นบูชาไม้ที่ไม่มีภาพพุทธศานานำมาวางอยู่ได้สายประคำ สร้างพื้นที่ให้ผู้ชมสามารถเข้าไปตรงกลางเพื่อเดินผ่านสัมผัสลูกประคำสมุนไพรสร้างสัมผัสที่นุ่มนวลปรับเปลี่ยนบรรยากาศให้อึดต่อความรู้สึกสงบ ให้ผู้ชมกลับมาสำรวจทบทวนร่างกาย และจิตใจของตน เช่น การปฏิบัติธรรม (Poshyananda, 2003; Burnett, 2004)

ผลงานชุด Lament ของอารยา ราชภูริจำเริญสุข สื่อความเป็นจริงในเรื่องชีวิตและความตายที่สามารถอยู่ในเส้นระนาบเดียวกันได้ เพื่อให้ผู้ชมมีจินตนาการและเผชิญหน้ากับความเป็นจริงมากขึ้น สร้างบรรยากาศมิติของการมีชีวิตและไร้ชีวิตเชื่อมโยงด้วยเสียงอ่านวรรณกรรม อาจมีที่มาจากการที่ศิลปินเคยอ่านวรรณกรรมให้บิดาฟังในช่วงวาระสุดท้ายก่อนจะสูญเสียบิดาไป (The Cloud, 2018) และการใช้บริบทของการอ่านหนังสือ

กิจกรรมในการสื่อสาร ระหว่างผู้อ่านสู่ผู้ฟังเพื่อส่งต่ออารมณ์ความรู้สึกในเนื้อหาวรรณกรรม และหวังว่าผู้ฟังจะต้องได้ยิน

3. ด้านเทคนิค/วิธีการ

3.1 การใช้เวลาและมิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่โดยการใช้พื้นที่ว่าง ระยะของรูปทรง จังหวะในการวางรูปทรง จังหวะของแสง เสียง การซ้ำ

ผลงาน Henry Ford Hospital ของฟรีดา คาห์โล ใช้องค์ประกอบต่าง ๆ เหมือนลอยอยู่บนอากาศ แบ่งด้านล่างและด้านบนของภาพด้วยภูมิทัศน์ที่มีเส้นแบ่งเขตในแนวนอน มีภาพอาคารอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และเล็กในเมืองดีทรอยต์ตั้งอยู่ไกล ๆ แสดงความรู้สึกอ้างว้าง เปล่าเปลี่ยว การวางองค์ประกอบในผลงานทำให้เกิดจังหวะและระยะของรูปทรง ซึ่งสามารถดึงให้ผู้ชมเข้าสู่พื้นที่ภายในของศิลปิน พื้นที่แทรกความรู้สึกเรียบง่ายแต่สามารถกระตุ้นความเห็นอกเห็นใจจากผู้ชมและซ่อนความรู้สึกเจ็บปวดและความทุกข์ ความเศร้าทั้งหมดไปพร้อม ๆ กัน (Google Arts & Culture, n.d.)

ผลงานชุด House of Hope ของมณเฑียร บุญมา เปลี่ยนพื้นที่ภายในแกลเลอรีให้กลายเป็นพื้นที่คล้ายวัด อากาศที่อบอวลไปด้วยกลิ่นของสมุนไพรสดชนิดที่ศิลปินใช้วาดภาพผนังแกลเลอรี ลูกปัดสมุนไพรที่แขวนเป็นระยะ ๆ เรียงติดกัน 1,648 เส้น ทั้งตัวมากองบนเก้าอี้ไม้ 440 ตัว ที่เรียงกันเหมือนบันได รูปทรงบ้านที่ก่อตัวจากเส้นนับพันเส้นเหมือนลอยตัวอยู่ ทั้งหมดนี้เชื่อเชิญให้ผู้ชมได้สัมผัสมีส่วนร่วมทางจิตวิญญาณ ศิลปินแทนค่าลูกปัดห้าแสนเม็ดที่ตกลงมาจากเพดานเป็น “ฝนดำ” ที่นำมาซึ่งความหวัง ดังนั้น House of Hope จึงแสดงถึงความหวังของศิลปินที่ไม่สามารถจับต้องได้ และการกลับคืนสู่คุณค่าทางจิตวิญญาณแบบดั้งเดิม (Biennial, 1999)

ผลงานชุด Lament ของอารยา ราษฎร์จำเริญสุข ใช้ทัศนธาตุทางศิลปะที่ไม่เคยชิน เช่น การอ่านบทกวีให้ร่างไร้วิญญาณฟัง โดยมีการเว้นระยะการวางร่างเป็นระยะเป็นจังหวะที่เท่า ๆ กัน จังหวะของเสียงและลมหายใจของผู้อ่านทำให้ภาพที่มองเห็นแทนความจริงที่เป็นนัยยะทางความรู้สึก มีการใช้ความสัมพันธ์ของเวลาและพื้นที่ความรู้สึกประสานกันเพื่อให้เกิดบรรยากาศของการคร่ำครวญถึงอดีต

การใช้สัญลักษณ์ ที่สอดคล้อง	ด้านเนื้อหา	- วัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัว - ใช้สัญลักษณ์เกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย (วัฏจักรแห่งชีวิต)
	ด้านรูปแบบ	- การپردชดประชัน ในโชคชะตา - สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้
	ด้านเทคนิค/ วิธีการ	- พื้นที่ว่าง ระยะของรูปทรง จังหวะในการวางรูปทรง - จังหวะของแสง การซ้ำ

แผนภูมิที่ 1 การใช้สัญลักษณ์ที่สอดคล้องกันของผลงานกรณีศึกษา

ที่มา : ผู้วิจัย

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ และพัฒนาผลงานของตนเอง เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานในช่วงที่ตนเองมีสภาวะของความทุกข์ที่เกิดจากการสูญเสียมารดา โดยได้แบ่งระยะการสร้างสรรค์เป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ผลงานในช่วงระยะแรกของการสูญเสียมารดา (ก่อนเริ่มดำเนินการวิจัย 3 ชั้น) ระยะที่ 2 ผลงานในระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลผลงานกรณีศึกษา (ระหว่างการดำเนินการวิจัยอีก 2 ชั้น) และระยะที่ 3 ผลงานสร้างสรรค์หลังจากได้สรุปองค์ความรู้ และนำมาพัฒนาในผลงาน (จำนวน 5 ชั้น) ในระยะที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบทางทัศนศิลป์โดยรวม และในระยะที่ 2 และ 3 วิเคราะห์แยกเป็นรายชิ้นเพื่อให้เห็นความแตกต่างของกระบวนการสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น ตามทฤษฎีปฏิบัติการความโศกเศร้าจากการสูญเสียของคูเบลอร์ รอสส์ จิตแพทย์ชาวสวิส - อเมริกัน (ชนาภรณ์ ธรรมรัฐ, 2560)

1. การสร้างสรรค์ผลงานในระยะของการไม่ยอมรับความจริงในเหตุที่ก่อให้เกิดความทุกข์ (ผลงานในช่วงระยะแรกของการสูญเสียมารดา)

ในช่วงระยะเวลานี้หากเปรียบกับทฤษฎีปฏิบัติการความโศกเศร้าที่เกิดจากการสูญเสียของคูเบลอร์ รอสส์ จิตแพทย์ชาวสวิส - อเมริกัน ผู้วิจัยอยู่ในช่วงของการปฏิเสธ ไม่ยอมรับ และอาการซึมเศร้า แสดงออกถึงความเสียใจ เชื่อมโยงกับความเศร้าโศก จึงรู้สึกถึงความว่างเปล่าเมื่อเราอยู่ในความเป็นจริง และเมื่อเราตระหนักว่าบุคคลนั้นหายไป การสร้างสรรค์ในระยะนี้ มีจำนวน 3 ชั้น เป็นการสร้างผลงานก่อนดำเนินการวิจัย และพบว่าการสร้างสรรค์ระยะนี้ ไม่สามารถทำให้จิตใจคลายจากความทุกข์โศกได้เป็นเสมือนการบันทึกอารมณ์ขณะที่เกิดความทุกข์ขึ้นในจิตใจ

ภาพที่ 4 ผลงานในช่วงระยะแรกของการสูญเสียมารดา

- ก. ชื่อผลงาน The Last Winter เทคนิค จิตรกรรมบทภาพถ่ายดิจิตอลปริ้น ขนาด 60 x 80 ซม.
 ข. ชื่อผลงาน Forget Me Not เทคนิค จิตรกรรมบทภาพถ่ายดิจิตอลปริ้น ขนาด 60 x 80 ซม.
 ค. ชื่อผลงาน you are still in me เทคนิค ดิจิตอลปริ้นบนแคนวาส ขนาด 60 x 80 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

โดยสามารถวิเคราะห์ตามหลักทัศนศิลป์ ดังนี้

1.1 เนื้อหา

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ The Last Winter เป็นการย้อนนึกถึงฤดูหนาวที่ผู้วิจัยอยู่ร่วมกับมารดา แม้อากาศหนาวเพียงใด แต่ความรู้สึกตอนอยู่กับท่านเต็มไปด้วยความอบอุ่น ดังนั้นความทรงจำครั้งสุดท้ายของความอบอุ่นที่เคยสัมผัสแบบนั้นจะไม่เกิดขึ้นอีกแล้ว จึงเป็นภาพที่ผู้วิจัยโอบกอดความว่างเปล่าที่มีเค้าโครงที่เกิดจากผ้าเป็นโครงร่างของมารดาที่จากไป ความรู้สึกในช่วงนี้เป็นความรู้สึกถึงความโดดเดี่ยว ไม่ต้องการพูดคุยกับใคร หลีกเลี่ยงการสนทนาแม้ในเครือญาติ พี่น้อง โดยเฉพาะการพูดคุยเรื่องการจากไปของมารดา ว่างวนอยู่ในอารมณ์เศร้าโศกของตนเองผู้เดียว องค์ประกอบจึงมีเพียงภาพของผู้วิจัยกับบรรยากาศเท่านั้น

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ Forget Me Not เป็นภาพสุดท้ายของการถ่ายรูปร่วมกันอย่างมีความสุข เนื่องจากมารดาผู้วิจัยจากไปด้วยอาการหัวใจล้มเหลว ดังนั้นจึงไม่มีภาพจำของการรำลาหรือสภาวะของการทำใจในช่วงระยะเวลาจากกัน ภาพในใจของผู้วิจัยจึงเป็นภาพที่ท่านยังอยู่ ยังสดใส และยังได้ยินเสียงสนทนาที่ดังก้องในความรู้สึก ผลงานชิ้นนี้ผู้วิจัยยังคงอยู่ในช่วงของการไม่ยอมรับความจริงในการสูญเสีย ผู้วิจัยจึงเว้นรายละเอียดรูปทรงของมารดา และแทนค่าดอกไม้ คือ ดอก Forget Me Not เป็นดอกไม้ที่ท่านให้ผู้วิจัยมาในครั้งนั้น บรรยากาศต่าง ๆ ถูกแทนค่าด้วยสีที่ขุ่นมัวแทนค่าอารมณ์ของผู้วิจัย แม้ภาพต้นแบบภาพนี้จะเป็นภาพที่สดใสและมีเป็นบรรยากาศของความสุขก็ตาม แต่ในอีกความรู้สึกคู่ขนานในใจผู้วิจัยก็เป็นภาพที่เห็นแล้วเศร้าโศกเหลือเกิน และยังคงสภาวะของอารมณ์ที่

โดดเดี่ยว เคว้งคว้าง ไม่คิดจะพูดคุย หรือบอกเล่าอารมณ์นี้แก่ผู้ใด เป็นสภาวะอยู่ในตัวเอง องค์ประกอบของภาพจึงยังมีเพียงตัวผู้วิจัยเท่านั้น

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ *you are still in me* เป็นอีกผลงานหนึ่งที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้นในขณะที่ประสบกับความรู้สึกโศกเศร้าจากการที่มารดาจากไป ในช่วงระยะนี้จิตใจรู้สึกเคว้งคว้าง โดดเดี่ยว และเป็นความรู้สึกที่ไม่ชัดเจน วายอมรับการจากไปของมารดาได้หรือไม่ คำถามในจิตใจคือท่านหายไปไหน ใจหาย และใจสั่นคลอนเมื่อนึกว่าท่านจากไป ในผลงานชิ้นนี้จึงเป็นเหมือนภาพการสนทนาระหว่างผู้วิจัย และมารดาที่แสดงผ่านรูปทรงที่ไม่มีรายละเอียด แต่ยังคงแสดงออกกับกิริยาของการสนทนาที่บ่งบอกในบรรยากาศของความสุขในพื้นที่เป็นรูปทรงธรรมชาติ ของทิวทัศน์ใกล้เคียง ๆ ลักษณะให้เป็นเหมือนภาพย้อนแสง (Silhouette) เพื่อให้รู้สึกถึงความทรงจำ และสิ่งที่ตรงข้ามกับความเป็นจริง เพื่อเชื่อมโยงระยะของพื้นที่ว่างด้านหน้าให้รู้สึกว่าทุกลมหายใจเข้าออก ยังมีความรู้สึกนึกถึงคิดถึงตลอดเวลา

1.2 รูปแบบ (ทั้ง 3 ชั้น) มีการเว้นส่วนที่เป็นรายละเอียดในรูปทรงมารดาไว้ เนื่องจากความเกรงกลัวความเศร้าที่ถาโถมเข้ามา หากเห็นภาพของท่าน และแทนค่าด้วยเส้น สี และพื้นผิวตรงพื้นที่ว่าง เพื่อทดแทนอารมณ์ความรู้สึกของความเคว้งคว้าง เลื่อนลอย และความรู้สึกที่ไม่มีจริง หรือแทนค่าด้วยรูปทรงอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงมารดา และผู้วิจัย เช่น ดอกไม้ ผ้า เป็นต้น

1.3 เทคนิควิธีการ (ทั้ง 3 ชั้น) เป็นเทคนิคจิตรกรรมสีอะคริลิก สีชอล์กพาสเทล บนภาพถ่ายดิจิทัล พิมพ์บนผ้าแคนวาส มีการใช้ที่แปรงแสดงให้เห็นถึงพื้นผิว เพื่อให้เห็นรูปทรงชัดเจนและไม่ชัดเจนในผลงาน

2. การสร้างสรรค์ผลงานในระยะของการหาสิ่งทดแทนอารมณ์เศร้า

(ผลงานในระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลผลงานกรณีศึกษา)

ในระยะนี้ผู้วิจัยเริ่มหาหนทางในการบำบัดตนเองมากขึ้นหลังจากการสร้างงานในระยะแรกที่ยังไม่สามารถสร้างความรู้สึกที่ดีขึ้นได้ ผู้วิจัยเริ่มศึกษาผลงานของศิลปิน 3 ชั้น ซึ่งในขณะนั้นหากเปรียบทฤษฎีปฏิกิริยาความโศกเศร้าที่เกิดจากการสูญเสียบุคคลที่เรารัก ถือว่าผู้วิจัยเริ่มเข้าสู่สภาวะของการยอมรับ แต่ยังมีสภาวะของการปฏิเสธความจริงอยู่บ้าง การสร้างสรรค์ในระยะนี้มีจำนวน 2 ชิ้น

ภาพที่ 5 ผลงานในระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลผลงานกรณีศึกษา

ก. ชื่อผลงาน The Secret Garden เทคนิค จิตรกรรมผสม ขนาด 80 x 100 ซม.

ข. ชื่อผลงาน My Violet memory เทคนิค สีสผสม ขนาด 80 x 100 ซม.

ที่มา: ผู้วิจัย

โดยสามารถวิเคราะห์ตามหลักทัศนศิลป์ ดังนี้

2.1 ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ The Secret Garden

2.1.1 เนื้อหา เป็นการสร้างสรรค์ที่สะท้อนบรรยากาศที่เคยเกิดขึ้นในขณะที่มารดาผู้วิจัยมีชีวิตอยู่ ความรู้สึกที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น สดใส การจัดเรียงภาพแบบระนาบเดียวเพื่อให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นคู่ขนานในเรื่องความจริงและความไม่จริง และความจริงที่จะไม่มีเกิดขึ้นอีก

2.1.2 รูปแบบ รูปทรงคนวางในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดจังหวะขององค์ประกอบ การกำหนดระยะแทรกความรู้สึกเรียบง่าย เพื่อดึงให้เข้าสู่พื้นที่ภายในอารมณ์ของงานสวนแห่งความลับนี้ เป็นการรวมตัวของความอึดอัดทางความรู้สึก ความสดใส และความสุขด้วยโทนสีที่สดใสและอบอุ่นในอัตราเย็นและร้อน 80/20 เพื่อแสดงความรู้สึกนามธรรมเป็นเหมือนความลับที่ซุกซ่อนอยู่ในตัวตนของบุคคลในรูปทรง รูปทรงที่สำคัญที่จางหายไปถูกแทนค่าเป็นดอกไม้ ดอกลิลาวดี ดอกไม้ที่มารดาปลูก

2.1.3 เทคนิควิธีการ เนื่องจากการใช้ภาพถ่ายเป็นต้นแบบการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงนำไปสร้างสรรค์ต่อในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ได้ภาพที่แสดงออกมาได้ตรงกับความต้องการ เช่น การแต่งสีในผลงานไม่ให้เหมือนความเป็นจริง เนื่องจากต้องการบอกถึงเหตุการณ์ทั้งดงามเหล่านี้ว่า ไม่มีเกิดขึ้นในความเป็นจริงอีก ในผลงานมีการใช้เทคนิค จิตรกรรมสีอะคริลิก สีอะอองเพอร์ และสีชอล์กพาสเทล

2.2 ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ My Violet memory

2.2.1 เนื้อหา ผลงานชิ้นนี้สร้างสรรค์ขณะทำโครงการวิจัยหัวข้อ “สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย” ผู้วิจัยให้ความสำคัญในการแทนค่าสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนมารดาที่สูญเสียไป จึงทำให้นึกถึงสิ่งที่มารดาของผู้วิจัยชอบและมีความผูกพันมาตลอดนั่นคือการปลูกดอกไม้ ต้นไม้ และการจัดสวน

2.2.2 รูปแบบ ในผลงานชิ้นนี้ผู้วิจัยจึงแทนค่าดอกไม้ต่าง ๆ ที่ท่านปลูกโดยเฉพาะดอกไม้สีม่วง ในรูปทรงของมารดาที่เป็นศูนย์กลางความอบอุ่นทั้งมวลรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ วางใกล้กันเพื่อให้เกิดแรงดึงดูดกันและสัมพันธ์กัน มีผลต่อสายตาและความรู้สึกทำให้เกิดเอกภาพ รูปทรงของสมาชิกในครอบครัวที่กลับมารวมกันและถ่ายรูปหมู่เพื่อเป็นที่ระลึกในสภาพแวดล้อมที่มีธรรมชาติรายล้อม ให้สีสันที่เกินจริงเพื่อให้รู้สึกถึงสิ่งที่หลงเหลือแคในความทรงจำเท่านั้น คงไม่ปรากฏภาพเหล่านี้ขึ้นอีกแล้ว

2.2.3 เทคนิควิธีการ มีการใช้ภาพถ่ายครอบครัวในอดีตเป็นต้นแบบ เนื่องจากต้องการสื่อถึงกิจกรรมของครอบครัวที่มีมารดาเป็นศูนย์กลางของจิตใจแต่ยังคงลบรายละเอียดที่เป็นรูปทรงของมารดาออก และแทนค่าด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับมารดา เช่น รูปทรงดอกไม้ สีของดอกไม้ เป็นต้น

3. การสร้างสรรค์ผลงานในระยะของการยอมรับความสูญเสียที่เกิดขึ้น

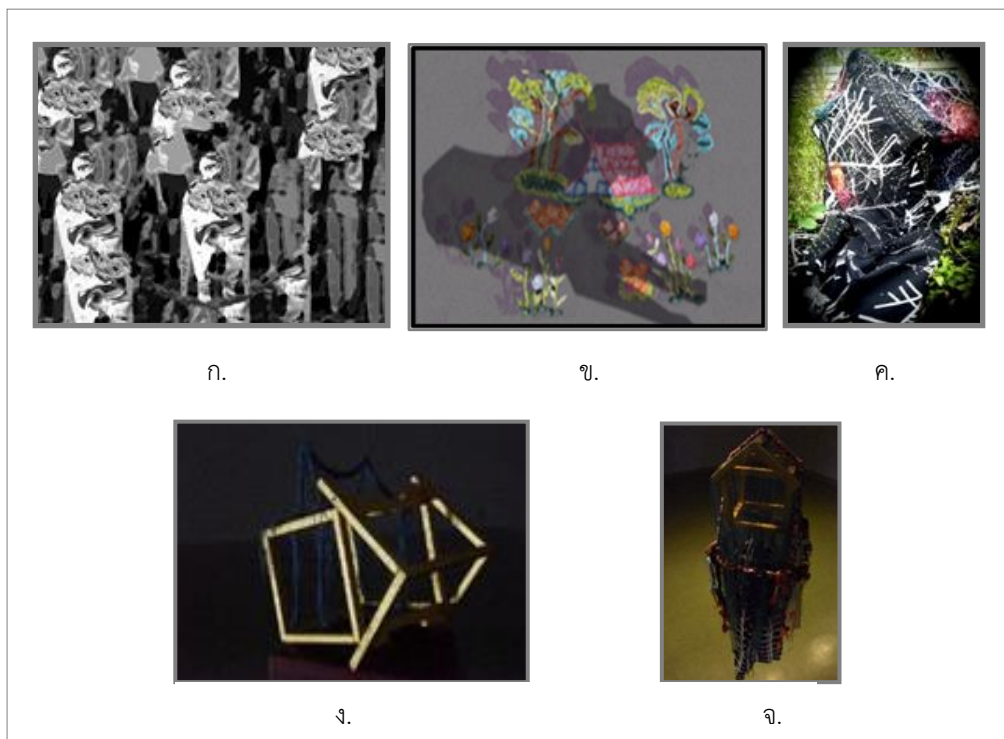
(ผลงานสร้างสรรค์หลังจากได้สรุปองค์ความรู้และนำมาพัฒนาในผลงาน)

ผู้วิจัยพบว่าการสร้างสรรค์ผลงานระยะนี้ตนเองก้าวเข้าสู่ภาวะของการเชื่อมโยงอารมณ์ เพื่อหาสิ่งต่าง ๆ มาช่วยเปลี่ยนแปลงอารมณ์ให้สงบ และยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นได้มีรูปแบบที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เป็นผลงานสร้างสรรค์จำนวน 5 ผลงาน ดังภาพที่ 6

โดยสามารถวิเคราะห์ตามหลักทัศนศิลป์ ดังนี้

3.1 ผลงาน Symbolic of Emotion and Melancholy

3.1.1 เนื้อหา หลังจากการวิเคราะห์สภาวะอารมณ์ที่เป็นเหตุแห่งความทุกข์ ความเศร้าในจิตใจของผู้วิจัย จึงเข้าใจถึงเรื่องของวัฏจักรของชีวิต และธรรมชาติของกาลเวลาที่หมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา มีเกิด และดับ เข้าและเย็น เข้าและออก ดังลมหายใจเหมือนการเดินออกมาจากตัวตน และมองตนเองย้อนกลับไปพิณิจ วิเคราะห์ อารมณ์เหมือนการฝึกทบทวนพิจารณาจิต อยู่ในสมาธิของการบำบัดความรู้สึก

ภาพที่ 6 ผลงานสร้างสรรค์หลังจากได้สรุปองค์ความรู้และนำมาพัฒนาในผลงาน

- ก. ชื่อผลงาน Symbolic of Emotion and Melancholy เทคนิค จิตรกรรมผสม
- ข. ชื่อผลงาน สวนสวรรค์ เทคนิค สื่อผสม
- ค. ชื่อผลงาน My Secret Carden เทคนิค สื่อผสม
- ง. ชื่อผลงาน Home 1 เทคนิค สื่อผสม
- จ. ชื่อผลงาน Home 2 เทคนิค สื่อผสม

ที่มา : ผู้วิจัย

3.1.2 รูปแบบ การใช้ระยะการซ้ำ การวางรูปทรงที่ใกล้กัน เพื่อเกิดผลต่อสายตาและความรู้สึกที่ทำให้เกิดเอกภาพในผลงาน และสร้างอารมณ์ความรู้สึกที่ชัดเจน ขณะเดียวกันบางรูปทรงทับซ้อนกันหรือเลือนราง เพื่อแทนค่าการยอมรับและไม่ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น นำสัญลักษณ์ทางความเชื่อส่วนตัวของผู้วิจัย คือ รูปทรงดอกไม้ที่อยู่ภายใต้รูปทรงมารดาของผู้วิจัย มีการใช้สีโทนเดียวเพื่อบ่งชี้ถึงความโหยหาให้เห็นเป็นรูปธรรม

3.1.3 เทคนิควิธีการ ใช้เทคนิคการวาดเส้นลงบนภาพถ่ายดิจิทัลเพื่อให้ได้ความทับซ้อนจนเป็นที่พอใจเพื่อปรับและรักษาสมดุลทางความรู้สึก ใช้เทคนิคเพื่อให้เกิดสมาธิทำให้เข้าถึงธรรมชาติของชีวิตที่มีการเกิดและการตาย

3.2 ผลงาน สวนสวรรค์

3.2.1 เนื้อหา เกิดจากการนำภาพสัญลักษณ์ที่ได้จากการเทียบเคียงความสอดคล้องในองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยผลงานอารมณ์ความรู้สึกที่ยังคงอยู่ในจิตใจ จึงนำเอาความเชื่อเรื่องการคงอยู่ของความรู้สึกแสดงด้วยสัญลักษณ์ เช่น บ้าน ต้นไม้ สุนัข และความรู้สึกถึงการวนเวียน การถวิลหาที่มีต่อมารดาผู้จากไป

3.2.2 รูปแบบ ในผลงานชิ้นนี้เป็นชิ้นที่ผู้วิจัยไม่ใช้รูปทรง รูปร่างของมารดาประกอบในผลงาน เพื่อแบ่งมิติชัดเจนในเรื่องของความรู้สึกและความจริง ใช้เพียงสัญลักษณ์ที่นำพาให้จินตนาการถึงความรักและความอบอุ่นเมื่อครั้งที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ มีภาพเงาสุนัขโดดเด่นขนาดใหญ่แทนความรู้สึกการสูญเสีย และเป็นเพียงความเลือนรางของความจริงที่ยังคงเลือนรางอยู่ ต้นไม้ สวนดอกไม้เป็นอาณาจักรความรักที่ท่านปลูกไว้ให้ลูกหลานเมื่อได้มาชื่นชม เป็นที่พักกาย พักใจ ดุจสวนสวรรค์ของลูกหลาน

3.2.3 เทคนิควิธีการ เทคนิคการปักให้เกิดรูปทรงแบบไม่เหมือนจริง แสดงความเชื่อมโยงในมิติความจริงและมิติความรู้สึก เป็นการสร้างสมาธิเพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของชีวิตที่แท้จริงที่มีขึ้นและลง เสมือนลมหายใจเข้าออก การวางตำแหน่งของรูปทรงที่มีความอิสระ ไม่จำกัดระยะใกล้ไกล เพื่อเชื่อมมิติทางอารมณ์แบบระนาบเดียว ไม่ยึดติดความเป็นจริง เป็นเพียงภาพฝันบำบัดให้ผู้วิจัยผ่อนคลาย

3.3 ผลงาน My Secret Carden

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ My Secret Carden ผลงานชิ้นนี้ ผู้วิจัยปักผ้าเป็นลักษณะเส้นปะในพื้นที่ว่างของรูปทรงที่เป็นลายผ้า และรูปทรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ทั้งนี้เพื่อเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นลวดลายธรรมชาติ รวมถึงสร้างสรรค์รูปทรงที่เกิดจากการซ้อนประสานทับกันของเส้นไหมและผ้าโปร่งเพื่อให้รู้สึกถึงการเชื่อมโยงในมิติความจริง และมิติในจิตใจ

3.3.1 เนื้อหา เป็นการพัฒนาเพื่อหาความสอดคล้องขององค์ความรู้ที่ได้จากโครงการวิจัย นำสัญลักษณ์จากความรู้สึกที่เป็นนามธรรมมาสร้างสรรค์ให้เกิดรูปธรรมเพื่อบำบัดให้จิตใจยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยนึกถึงความรู้สึกอึดอัดขณะที่คิดถึง ความอบอุ่นในอดีต จึงใช้กระบวนการทางเทคนิคและใช้รูปทรงของบ้านแทนค่าความอบอุ่นในอดีต ที่แม้เคยเกิดขึ้นผ่านมาแล้วแต่ในภวังค์แห่งความรู้สึกยังคงอยู่ในจิตใจตลอดเวลา

3.3.2 รูปแบบ เป็นผลงานสื่อผสม 3 มิติ ที่มีรูปทรงธรรมชาติอิสระภายใต้รูปทรงเรขาคณิตที่เป็นรูปทรงของบ้าน วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้เป็นไหมปักของมารดาผู้ล่วงลับไปแล้วที่ยังคงเหลืออยู่ จึงแสดงถึงสภาวะอารมณ์ผู้วิจัย ที่อยู่ในช่วงของ

การยอมรับความจริงและสร้างคุณค่าอื่นในใจทดแทน แม้ทุกขณะจิตที่สร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้จะระลึกถึงมารดาตลอดเวลาก็ตาม อุปกรณ์การสร้างผลงานของท่าน ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ เช่น เข็ม ไหมปัก กรรไกร การสร้างสรรค์

3.3.3 เทคนิควิธีการ ผู้วิจัยปักผ้าเป็นลักษณะเส้นปะในพื้นที่ว่างของรูปทรงที่เป็นลายผ้า และรูปทรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ทั้งนี้ เพื่อเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นลวดลายธรรมชาติ รวมถึงสร้างสรรค์รูปทรงที่เกิดจากการซ้อน ประสานทับกันของเส้นไหม และผ้าโปร่งเพื่อให้รู้สึกถึงการเชื่อมโยงในมิติความจริงและมิติในจิตใจ

3.4 ผลงาน Home 1

3.4.1 เนื้อหา เกิดจากสภาวะอารมณ์ความคิดถึง โหยหาความอบอุ่นในอดีตของผู้วิจัยที่มีการใช้สัญลักษณ์รูปทรงของบ้านการประกอบกันระหว่างโครงสร้างภายในและภายนอก สร้างให้เกิดรูปทรงที่มีความอ่อนไหว ไม่สามารถทรงตัวของรูปทรงเองได้ ต้องใช้การแขวน ยึด แสดงถึงความรู้สึกภายในและภายนอกของผู้วิจัยที่ขัดแย้งกัน โดยภายนอกแสดงถึงการมีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถมีชีวิตได้อย่างปกติด้วยโครงที่เป็นรูปทรงบ้านสามารถตั้งอยู่โดยตัวของรูปทรงเอง แต่ไม่ได้ตั้งอยู่ตามทิศทางที่ควรจะเป็น

3.4.2 รูปแบบ เป็นการสร้างสรรค์รูปแบบสื่อผสมด้วยวัสดุต่าง ๆ ที่มีความทรงตัวและไม่ทรงตัว โครงสร้างที่มีรูปทรงชัดเจนมีการใช้เส้นตรงเพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงของบ้าน ในขณะที่เดียวกันก็มีรูปทรงบ้านที่เกิดจากการถักด้วยไหมเป็นเหมือนลูกโซ่สอดคล้องกันไป รูปทรงของบ้านที่ประกอบขึ้นด้วยการถักไหมที่อ่อนนุ่ม

3.4.3 เทคนิควิธีการ เทคนิคการถักไหมที่อ่อนนุ่มเป็นรูปทรงของบ้าน (ซึ่งเป็นเทคนิคที่มารดาของผู้วิจัยชอบประดิษฐ์และสร้างสรรค์) แทนค่าความรู้สึกและเป็นสัญลักษณ์ของความผูกพันในสมาชิกครอบครัวที่มีความรักความห่วงใย การรวมตัวทำกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงที่มารดายังมีชีวิตอยู่ เมื่อท่านจากไปสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็สั่นคลอนและห่างหายไปด้วยกัน มีเพียงความรู้สึกโหยหาความอบอุ่นถึงอดีตที่ผ่านมา

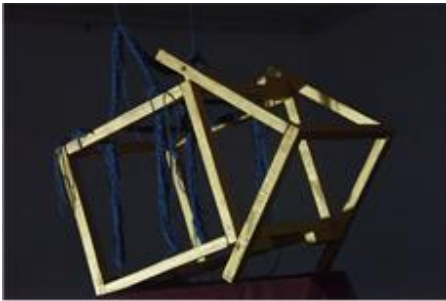
3.5 ผลงาน Home 2

3.5.1 เนื้อหา ผลงานชิ้นนี้เป็นการสร้างสรรค์ต่อจากผลงาน Home 1 ดังนั้นรายละเอียดของสภาวะอารมณ์จึงมีมากขึ้น ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนความรู้สึกและความทรงจำที่ยังคงถวิลหาห้วงเวลาที่ได้อยู่กับมารดาของผู้วิจัย ภาพความทรงจำถึงความสุขความอบอุ่น มักหวนกลับมาเสมอ ความถวิลหาการได้อยู่ร่วมกันยังคงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยเฉพาะตอนที่ผู้วิจัยอยู่ในภาวะของอาการครึ่งหลับครึ่งตื่น จึงประมวลความรู้สึกนี้ได้ว่า คือ ภาวะแห่งความสุข

3.5.2 รูปแบบ ใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้รู้สึกกำลังย้อนคิดถึงช่วงเวลาที่ผ่านมา พิจารณาความรู้สึกที่ยังคงเหลือค้างอยู่ในจิตใจ โดยนำโครงสร้างของบ้านที่มีความชัดเจนไว้ใน โอปัทม์ด้วยผ้าโปร่งแสงเพื่อสร้างความรู้สึกเสมือนผ่านแห่งความทรงจำในจิตใจที่ไม่เคยลืมเลือน และเป็นศูนย์กลางของสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อม

3.5.3 เทคนิควิธีการ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการปักผ้าที่เป็นลักษณะการปักแบบที่มารดาเคยปักให้เมื่อครั้งเยาว์วัย และใช้วัสดุ (ผ้า) ที่นำมาประกอบในผลงานชิ้นนี้เป็นส่วนของโครงสร้างอิสระภายนอกที่ห่อล้อมโครงสร้างรูปทรงบ้านภายใน แทนค่าความทรงจำที่ยังคงชัดเจน

ตารางที่ 1 การนำองค์ความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์

องค์ความรู้	ผลงานกรณีศึกษา	การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ (ผลงานผู้วิจัย)
1. การใช้สัญลักษณ์ด้านเนื้อหา 1.1 การใช้สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน	จากผลงาน บ้านแห่งความหวัง ของ มณฑิยา บุญมา ความเชื่อในเรื่องอนัตตา (Anatta) เป็นการหล่อหลอมมโนคติ และทัศนคติที่มีต่อโลก ชีวิต และศิลปะเข้าด้วยกัน การใช้ลูกประคำสมุนไพรมีเหมือนการอธิษฐาน สวดมนต์ หรือทำสมาธิ ตามอุดมคติของชาวพุทธที่ทำให้คนเราก้าวข้ามความทุกข์ได้ การใช้พื้นผนังจากสมุนไพรมีเลียนแบบคราบเทียนและควันในวัด เพื่อให้เหมือนอยู่ในบรรยากาศภายในอุโบสถ	ผลงานชื่อ Home 1 ความเชื่อเรื่องการเสื่อมสลาย และการคงอยู่ เกิดจากสภาวะอารมณ์ความโหยหาความอบอุ่นในอดีตของผู้วิจัยที่มีความเชื่อมโยงกับเทคนิคการสร้างสรรค์ และการประกอบกันระหว่างโครงสร้างภายนอก และภายในที่มีความทรงตัวและไม่ทรงตัว โครงสร้างที่มีรูปทรงชัดเจนมีการใช้เส้นตรงเพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงของบ้านในขณะเดียวกันก็มีการใช้รูปทรงบ้านที่เกิดจากการถักด้วยไหมเป็นเหมือนลูกโซ่ที่สอดคล้องกัน

ตารางที่ 1 การนำองค์ความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ (ต่อ)

องค์ความรู้	ผลงานกรณีศึกษา	การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ (ผลงานผู้วิจัย)
1.2 การใช้สัญลักษณ์ที่แทนคำวัฏจักรของชีวิต	ผลงานชื่อ Henry Ford Hospital ของ ฟรีดา คาห์โล มีการใช้สัญลักษณ์แทนวัฏจักรของชีวิต องค์ประกอบของสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นวงกลมล้อมรอบ ๆ สัญลักษณ์หลักที่เป็นภาพตัวของศิลปิน ทำให้รู้สึกถึงการโคจรของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น ดวงดาวในระบบสุริยจักรวาล หรือการเคลื่อนไหวของนาฬิกาที่มีจุดศูนย์กลาง หมุนเวียน เสมือนชีวิตของสรรพสิ่งต่าง ๆ	ผลงานชื่อ สวนสวรรค์ มีการวางองค์ประกอบของรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์แทนคำวัฏจักรของชีวิต ผลงานสร้างสรรค์ชื่อสวนสวรรค์ เกิดจากการนำภาพสัญลักษณ์ผลงานอารมณ์ความรู้สึกที่ยังคงอยู่ในจิตใจ แสดงด้วยสัญลักษณ์เช่น บ้าน ต้นไม้ สุนัข เป็นต้น และแสดงความรู้สึกถึงการวนเวียน การถวิลหาที่มีต่อมารดาผู้จากไป การวางตำแหน่งของรูปทรงที่มีความอิสระ ไม่จำกัดมีการใช้ระยะใกล้ - ไกล เพื่อเชื่อมมิติทางอารมณ์
2. การใช้สัญลักษณ์ด้านรูปแบบ 2.1 การใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรม สื่อไปถึงเรื่องที่เป็นนามธรรมที่มิใช่การประชดประชันในโชคชะตาที่ไม่ยื้อคนรักที่จากไป	ผลงานชื่อ บ้านแห่งความหวัง ของ มณฑิรา บุญมา สัญลักษณ์แทนความหวังที่จับต้องไม่ได้ แสดงให้เห็นได้จากรูปทรงที่มีความไม่แน่นอน รูปทรงที่คล้ายรูปทรงของบ้าน หรือสถานที่แห่งความรู้สึก	ผลงานชื่อ My Secret Carden สัญลักษณ์ นำความรู้สึกที่เป็นนามธรรมมาสร้างสรรค์ให้เกิดรูปธรรม เพื่อบำบัดให้จิตใจยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น มีการปักผ้าให้เป็นรูปทรงธรรมชาติอิสระ และก่อให้เกิดรูปทรงเรขาคณิต

ตารางที่ 1 การนำองค์ความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ (ต่อ)

องค์ความรู้	ผลงานกรณีศึกษา	การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ (ผลงานผู้วิจัย)
2.2 การใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทาง การรับรู้เพื่อสร้างการรับรู้จริงทางความรู้สึก	ผลงานชื่อ Lament (คร่ำครวญ) ของ อารยา ราษฎร์จำเริญสุข ศิลปิน สร้างบรรยากาศที่ไม่คุ้นเคยต่อผู้ชม เป็นผลงานวิดีโออาร์ต ที่สร้างบรรยากาศ เหมือนการอ่านหนังสือให้คนรัก (ที่จากไปในอดีต) ฟัง โดย การอ่านให้ร่างไร้วิญญาณฟัง เพื่อดึงกลับความทรงจำ เป็นการยืนยันให้ตัวศิลปินเองรับรู้ ว่า ทั้งหมด คือจินตนาการที่มีความปรารถนา มีความฟุ้งฝัน ซึ่งไม่ใช่ความจริง	ผลงานชื่อ Home 2 ใช้สัญลักษณ์แทนความทรงจำที่ยังคงถวิลหาห้วงเวลาในอดีต สัญลักษณ์แทนความรู้สึกความทรงจำที่ยังคงถวิลหาห้วงเวลาที่ได้อยู่กับมารดาของผู้วิจัยซึ่งความถวิลหาการได้อยู่ร่วมกันยังคงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยเฉพาะตอนที่อยู่ในภวังค์ของอาการครึ่งหลับครึ่งตื่น
3. การใช้สัญลักษณ์ด้านเทคนิค วิธีการ - การใช้เวลาและมิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่ทางความรู้สึกโดยการใช้พื้นที่ว่างระยะของรูปทรงจังหวะในการวางรูปทรง จังหวะของแสง และการซ้ำ	ผลงานชื่อ Henry Ford Hospital ของ ฟรีดา คาห์โล ศิลปินใช้การวางรูปทรง แสดงความหมายทางความรู้สึก ภาพตัวศิลปินอยู่บนเตียงคนเดียว ขนาดตัวซึ่งมาขนาดเล็กกว่าพื้นที่ว่าง แทนค่าโดดเดี่ยว จังหวะ และระยะของรูปทรงนี้ดึงให้เราดำลึกลงสู่พื้นที่ภายในของศิลปิน กระตุ้นความเห็นอกเห็นใจจากผู้ชม	ผลงานชื่อ Symbolic of Emotion and Melancholy ใช้เทคนิคการวางรูปทรงโดยใช้จังหวะการซ้ำ แสดงความหมายทางความรู้สึก รูปทรงดอกไม้ที่อยู่ภายใต้รูปทรงของคนโดยใช้จังหวะ การซ้ำ เพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวธรรมชาติของกาลเวลา ที่หมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา มี เกิดขึ้นและดับลง มีเข้าและมีเย็น มีเข้าและมีออกดังลมหายใจ

ที่มา : ผู้วิจัย

สรุป

การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากการใช้องค์ประกอบทางทัศนศิลป์ ร่วมกับการใช้สัญลักษณ์ที่แฝงด้วยความหมาย แนวคิด คติ และความเชื่อ เพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของตัวศิลปิน ทำให้เกิดผลที่ปรากฏในผลงาน สรุปได้ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่อยู่ในผลงานสร้างสรรค์ เกิดขึ้นจากสภาวะทางกาย และจิตใจ เชื่อมโยงกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ แวดล้อม ดังที่ปรากฏใน ทุก ๆ ผลงานการสร้างสรรค์

2. สัญลักษณ์ทางนามธรรมที่เด่นชัดจะแสดงออกในช่วงเวลาที่สภาวะจิตใจงุ่นงวย สับสนจากความโศกเศร้าไม่หลุดจากความเป็นจริง เช่น บรรยากาศของสี การเคลื่อนไหวของพื้นที่ว่าง หรือการใช้มิติของภาพเพื่อสื่ออารมณ์ ซึ่งจะปรากฏในช่วงระยะแรกของการสร้างสรรค์

3. สัญลักษณ์ทางรูปธรรมที่เด่นชัดจะแสดงออกในขณะที่มีจิตใจสงบ หรือสภาวะการยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น ผลงานที่แสดงออกมาจะมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า มีการสร้างสรรค์ และการใช้สัญลักษณ์ที่เป็นรูปร่าง รูปทรงมาแทนค่าความรู้สึกเช่นรูปทรงของบ้าน แทนค่าความอบอุ่น รูปทรงดอกไม้ ต้นไม้ แทนค่าความรัก เป็นต้นซึ่งจะปรากฏในช่วงผลงานหลังที่ยอมรับความจริงได้

อภิปรายผล

การใช้สัญลักษณ์ของศิลปินในงานศิลปะ หากอยู่ในช่วงที่จิตใจงุ่นงวย สับสนมาก ผลงานจะออกมาในลักษณะนามธรรมมากกว่ารูปธรรม ผลงานแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึก สอดคล้องกับ ผลงานของศิลปิน ของมณฑิร บุญมา ในช่วงที่ภรรยาของเขาป่วยจากการเป็นโรคมะเร็ง มีการใช้พื้นผิวผนังห้องทาศด้วยสมุนไพรเลียนแบบคราบเทียน และควันในวัด แม้สิ่งต่าง ๆ ในผลงานชิ้นนี้จะเป็นวัตถุที่มองเห็นและจับต้องได้ แต่ความรู้สึกเมื่อสัมผัสภาพรวมของผลงาน คือความเป็นนามธรรมทั้งสิ้น จากบทสัมภาษณ์ มณฑิร บุญมา จากนิตยสารสีส่น 2540 โดย ไพศาล อธิพงษ์วิเศษพร ที่สรุปความว่า ผลงาน House Of Hope เรื่องของความหวังเป็น เรื่องนามธรรม (Montien Atelier, 2561) และเห็นได้จากความสอดคล้องในผลงานของภัทรพร เลียนพานิช ชุต ยักษ์โสภ เป็นผลงานที่บอกเล่าความทุกข์จากความรัก โดยใช้ทีแปรง และสี แทนความรู้สึกแบบนามธรรม โดยมีประดิษฐ์ ตั้งประสาทวงศ์ (ศิลปินชั้นเยี่ยม) ได้เขียนอธิบายไว้ว่า คือ การรับรู้หยั่งถึงได้ถึง ความเศร้า สะเทือนใจในอารมณ์ความรู้สึกเต็มศักยภาพทางศิลปะ (ภัทรพร เลียนพานิช, 2557)

ตรงกันข้าม ผลของการสร้างสรรค์ผลงานในชุดนี้ เมื่อมีจิตใจสงบ หรือมีสมาธิมากขึ้น ผลงานที่แสดงออกมาจะเป็นรูปธรรมมากกว่า แม้จะมีมิติทางอารมณ์เท่ากันก็ตาม ดังนั้นคุณค่าในแต่ละช่วงเวลา จึงบอกได้ถึงการบินตกในช่วงของจิตใจด้วยซึ่งสอดคล้องกับผลงานของ วัชรพร อยู่ดี ในผลงานชุดความเศร้าอันงดงาม ที่มีการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มีความหมายเฉพาะ ของศิลปิน มาแทนค่าของการสูญเสียบุตรในครรภ์ มีการใช้สุนทรียภาพ แสดงความรู้สึก ที่ได้วิเคราะห์เพื่อยกระดับจิตใจ (วัชรพร อยู่ดี, 2556)

ข้อเสนอแนะ

ความรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ของศิลปินกรณีศึกษาสามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจที่สามารถนำไปศึกษา หรือทำการวิจัยเรื่องราว เนื้อหาเพิ่มเติม ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ ในการพัฒนาวงการศิลปะร่วมสมัยของไทยต่อไป โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในช่วงของการได้รับความทุกข์จากการสูญเสียบุคคลที่เรารักไป ผลงานสร้างสรรค์สามารถทำให้เกิดสภาวะทางบวกในจิตใจ ทดแทน และปลดปล่อยความรู้สึก ซึมเศร้า ไม่ให้ถลำลึกจนเกิดสภาวะที่ต้องพ่ายแพ้ต่อ “ความเศร้า” ได้

รายการอ้างอิง

- ชนาภรณ์ ธรรมรัฐ. (2560). เมื่อคนที่รักมาจากไป จะมีชีวิตอยู่ต่อไปอย่างไร? วิธีรับมือกับความโศกเศร้าจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงจาก <https://thestandard.co/howto-deal-with-the-sadness-of-losing/>
- ตรีนุช อิงคุทานนท์. (2563). ฟรีด้า คาร์โล : สตรีที่เล่าชีวิตแสนเจ็บปวดผ่านงานศิลปะ. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563. เข้าถึงจาก <https://thepeople.co/a-sad-story-of-frida-kahlo/>
- ตะเกียงดอทคอม. (2563). ฟรีด้า คาร์โล ศิลปินหญิงใจแกร่งแม่อาภัพผู้เขียนภาพสุดงามสะท้อนความเจ็บซ้ำ. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงจาก <https://www.takieng.com/stories/19456>
- ต้นดาววันพันดาว. (2553). ต้นตะวันพันเรื่องราว. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563. เข้าถึงจาก <https://tontawanpandow.blogspot.com/2010/09/2.html?m>
- ภัทรพร เลียนพานิช. (2557). สัจจิตร์นิทรรศการ Depressed Giant. กรุงเทพฯ

- วัชรพร อยู่ดี. (2556). “การแปรค่าอารมณ์สู่การสร้างสรรคงานศิลปะ : กรณีศึกษาผลงานศิลปะชุด ความเศร้าอันงดงาม”. **วารสารวิจิตรศิลป์**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 6 มกราคม 2563. เข้าถึงจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/fineartsJournal/article/view/77652>
- Art4d. (2019). **ARAYA RASDJARMREARNSOOK**. [online]. Retrieved 5 January 2020. from <https://art4d.com/2019/05/interviews-araya-rasdjarmrearnsook>
- Biennial. (1999). **Montien Boonma at Liverpool Biennial 1999**. [online]. Retrieved 5 January 2020. from <https://www.biennial.com/1999/exhibition/artists/montien-boonma>
- Boonma. (1997). **House of Hope**. [online]. Retrieved 2 January 2020. from <http://www.artnet.com/magazine/news/ntm3/ntm2-1-9.asp>
- Burnett, K.,P. (2004). **Montien Boonma: Temple of the Mind**. [online]. Retrieved 5 January 2020. from <http://www.caareviews.org/reviews/698#.YgoCK99BwdV>
- Google Arts & Culture. (n.d.). **Henry Ford Hospital**. [online]. Retrieved 5 January 2020. from <https://artsandculture.google.com/asset/henry-ford-hospital-frida-kahlo/kgHTa-02kVhHJA>
- Kahlo. (1932). **Henry Ford Hospital, 1 9 3 2 by Frida Kahlo**. [online]. Retrieved 5 January 2020. from <https://www.fridakahlo.org/henry-ford-hospital.jsp>
- Montien Atelier. (2018). **ถ้อยคำจากอดีต สู่ปัจจุบัน**. [online]. Retrieved 5 January 2020. From <https://www.facebook.com/MontienAtelier/photos/a.1626444460742736/1721127517941096/?type=3>
- Poshyananda, A. (2003). **Montien Boonma Temple of The Mind**. New York: Asia Society.
- Rasdjarmrearnsook. (2000). **Asia Art Archive, Interview with Araya Rasdjarmrearnsook**. Retrieved 2 January 2020. From <https://aaa.org.hk/en/ideas/ideas/interview-with-araya-rasdjarmrearnsook>
- The Cloud. (2018). **อารยานุสติ**. [online]. Retrieved 5 January 2020. from <https://readthecloud.co.th/oughts-araya-rasdjarmrearnsook>